جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

۲۰۲۶/۰۴/۰۳

د جورج فوستر یون لیک: له بنګاله تر لندن سفر

دوهم ټوک

(۴۳)

په دریمي نېټي زموږ قافلي اته فرسنګه لیري په یوې دښتي کي د یوې کوچنۍ ویالي تر څنګ دمه وکړه. دا یوازینۍ اوبـۀ وې چي د یوۀ ورځني سفر په اوږدو کي ورسره مخامخ سوو. ما او د ګیلان سید خپل لوښي په اوبو ډک کړل چي دواړه ورځه کار واخیستلی سو. وچي ډوډۍ او پیازو چي زموږ د ماسپښین مهال خوراک یې جوړاوه په شدت تږی کړم نو له همدې کبله به مي اغلباً ډېري اوبـۀ څښلي. د سید پام راته واوښت او ویې لیدل چي ما له خپلي عادلانه ونډې څخه ډېري اوبـۀ څښلي دي؛ هغه وویل چي پاتي اوبـۀ دي د هغـۀ د لامبلو او اودس لپاره زیرمه سي.

کله چي سید لمانځـۀ ته لاړ زه هم د سون په لرګیو پسي ووتم. ډېر ژر بیرته خپلي سیمي ته راوګرځېدم او په چټکۍ مي پاتي زیرمه سوي اوبـۀ وڅښـلي او بیرته په لرګیو پسي لاړم تر څو سید ما د تش لوښي ترڅنګ ونـۀ ویني ځکه چي ډېر ژر خپه کیدۀ. ما فکر وکړ چي سید به له لمانځه بیرته راغلی وي نو د لرګیو او سون توکو غاټ پیټی مي په شا کړ او خپل ځای ته چي راورسیدم باز مي کوز کړ او سید ته مي داسي وښودل چي ګڼي ډیر ستړی سوی یم او ګڼي د ستاینې وړ کار مي تر سره کړی دئ. هغه وویل «هی هی، ما د یوۀ رښتوني مؤمن په توګه د خپل خدای پر وړاندي مي خپله دنده تر سره کوله او تاسو ددې سړي شپې لپاره وتلي واست چي سون توکي او لرګي برابر کړئ، خو کوم کافر راغلی وو او هغه لږ اوبـۀ چي ما د خپل اوداسه لپاره ساتلي وې څښلي او غلا کړي یې دي، دعا کوم چي دی دې هېڅکله ددنیا د اوبو یو ځاڅکی هم ونـۀ څښي.» هغه زموږ د ګاونډیانو په بشپړې پلټلو بوخت سو ترڅو ددۀ په وینا د غلا سړی پیدا کړی. وروسته له دې چي کومه ګټوره پایله یې تر لاسه نه کړه په عصبانیت یې ټول هغه کسان چي په خولې یې راتلل وښکنځل او په غرمبیدو غرمبیدو د خپل خوب په ځای ننوت.

په څلورمه نیټه اته فرسنګه لیري (خان آهودي/ خان آبادي –Khanahoody) ته ورسېـدو؛ دا له ګڼه ګوڼي ډک یو کلک استحکامي کلی دئ او د اسماعیل خان د استوګني ځای دئ چي په دې سیمه کي یو مستقل ځای دئ. د لویدیځ پر لور له تاورون Tawron څخه سرک له وچ او لم یزرع سیمي څخه تیر سوی چي لوخي او تیتي غونډی لري او لاره یې په منځ کي تیره سوې ده.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزي بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکي په ځیر و لولئ

د خان آهودي د ختيځ په تقريباً درې مايلۍ کې د غرونو يوه لړۍ غځېدلې ده چې منځمهالی/ متوسط لوړوالی لري او پراته يې له شماله مخ پر سويل دي، ددې غرنۍ لړۍ لويديځه ضلعه د ختيځې ضلعې په پرتلې د پام وړ لوړوالی لري. داسې ښکاري چې ددې غرونو لړۍ تر ډېرو ليرې ځايونو پورې دوام موندلی دئ او ددې لامل سوی چې د سيندونو د تګلورې مخه بدله کړي. د لويديځ د لور نهرونه د سويل پر لور بهيږي او احتمالاً د کسپين سمندرګي ته لوېږي حال دا چې د ختيځ لور نهرونه احتمالاً د فارس د خليج سويلي سواحلو ته ځان رسوي.

که تاسو د خان اهودي د غونډيو سر ته وخېږئ هرڅومره چې ستاسو سترګې کار کوي تاسو يوه پلنه ورشو وينئ چې لويديځ او شمال لويديځ خوا ته غځېدلې او په کليو او کرنيزو ځمکو ډکه ده؛ دلته ستاسو د سترګو ليد ته هيڅ داسې لوړه غونډۍ يا غر نه راځي چې ستاسو د سترګو د ليد مخه ډب کړي. همدلته بايد دا خبره ياده کړم چې د فارس دا برخه اوس ډيره تيارۀ په نظر راځي؛ اوس د ژمي د منځ شپې ورځې دي، ونې پاڼې نه لري او تاسو په سختۍ کوم بوټی وينئ. نن زموږ په ډلې کې يو سپين ږيری چې له ډيرو پخوا وختونو ناروغ وو مړ سو؛ په زړه پورې دا ده چې دی په داسې حال کې مړ سو چې پر اس سپور وو.

په پينځمي نېټې درې فرسنګه ليرې بيرجند ته ورسيدو؛ بيرجند د اسماعيل خان سيمه ده او داسې يو کلی دئ چې ډېر تګ راتګ ورباندې کېږي. په شپږمي نېټې د قافله باشي د ناروغی له کبله همدلته پاتې سوو. دوه تنه زائرين چې ترکانان ول هغه ته يو «تختِ روان» جوړ کړ. دغه تختِ روان د يوۀ زنبيل په شان دوه لوی لاستي درلودل چې د دوه وو کچرو په وسيلې يوه مخته بله شاته وړل کېدۀ.

په اوومي نېټې نهه فرسنګه ليرې نصير آباد/ ناصر آباد ورسيدو؛ دا يوه کوچنی کنډواله کلا ده چې د يوې غونډۍ پرمخ جوړه سوې وه. موږ له دوه وو نورو کليو څخه تير سوو چې ځوک په کې استوګن نـۀ ول دا کلي د کو او قاف Kow and Kauff په نومونو ياديدل. دا کلي د لوټمارو تورکمنانو د يو ځای کيدلو ځای دئ او له فارس څخه تر تاتارستان پورې د اصلي لارې په اوږدو کې واقع ول.

کله چې نصير آباد / ناصر آباد ته نيږدې سوو، پام مو لويو لويو هډوکو ته واوښت چې د ځمکې پر مخ خوارۀ وارۀ پراتـۀ ول. يوه سوم چې دا هډوکي په نادر شاه پورې اړوند د څو فيلانو هډوکي دي؛ نادر فرمان ورکړی وو چې دا فيلان دې سويلي ولايتونو ته چې هلته هوا توده او ددوی د روغتيا لپاره مناسبه ده يوسي. په خواشينۍ چې ددغو فيلانو ډيری برخه د سفر په لړ کې تلف سول.

د پرسيا د امپراتورۍ له ړنګېدلو وروسته پرسيا له زښتو ډېرو ورانيو سره مخامخ سوې او خپل ډېر وګړي يې له لاسه ورکړي دي. کوچني سيمه ييز مشران چې ځانونه لنډمهالي حاکمان بولي اغلب وختونه پر خلکو ظلمونه کوي او په سوداګرو باندې درندې او لويې مالي وضع کوي. خو که دغه حاکمان د خپلو سيمو د ساتنې لپاره د تاتارانو د بريدونو پر وړاندې چې له مشهد څخه د کسپين تر سمندرګي پورې په تګ راتګ کې دي رښتونې هلې ځلې وکړي کيدای سي دغه فشارونه لږ سي. پروسږکال له زرو تنو لږ يوه ډله ان تر اصفهان پورې ورسېدله. له تاوتريخوالي او له کنټروله وتلي کړۀ وړۀ چې ظلم او ستم يې لومړنی نښې دي هغه مسائل دي چې نن ورځ په ټول فارس کې خپارۀ دي. دا مسايل بايد تر هغو په شرمناکي پټپټاني کې پټ پاتې سي ترڅو يو اتل راپورته سي او اوسني ضعيف مشران له منځه يوسي او نوې امپراتوري جوړه کړي او ددې امپراتورۍ قدرت تثبيت او انرژي وروبخښي.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

د فارس په شمال کې هر ښار، هر کلی او ان کوچنی کلی چې له یو بل څخه یوازې نیم مایل واټن لري محافظتي دیوالونه لري. داسې ښکاري چې دغه دیوالونه تر ډېره د دښمن پر وړاندې د دفاع په پرتلې د سیمه ییزو غلاګانو او خپل منځي نښتو پر وړاندې جوړ سوي دي. کله چې د هغو ویرو او توطئو په اړه فکر کوو چې ددې سیمې استوګن وګړي ځوروي، زه ډاډه نـهٔ یم چې هغوی د خپلو بدو کړو وړو په پار ددې لایق وبولم چې همداسې سزا دې ووینې او یا د هغوی د ملي انحطاط او د ملت د زوال په خاطر ورته خواشینی سم.

په اتمې نـېټې څلور فرسنګه لیرې شاهرود Sharoot [1] ته چې په بوستان هم شهرت لري ورسېدو؛ دا یو کوچنی خو له ګڼه ګوڼې ډک کلی دئ. لاره له نوبلهوکم Nowblehuckum څخه تقریباً لویدیځ ته تر تاورون Towrone پورې تللې او له هغه ځایه زما په ګومان له لویدیځ څخه شمال ته د شاهرود پر لور ځي. نن هغه آس مړ سو چې له حاجي څخه مې کرایه کړی وو تر څو ما مازندران ته ورسوي، له دې کبله مجبور سوم چې که زما د قافلې یو شمیر دوستانو د خپلې ستړیا په لرلو سره سره زما وسایل نه وای اخیستی او د هغو په لیږد کې یې راسره مرسته نـهٔ وای کړې نو هغه ټول له منځه تلل.

له یوې دښتې څخه تیر سوم چې ښه حاصلخیزه او په اوبو ډکه وه؛ دا دښته د شاهرود تر ښار راتاو وه؛ ماسپښین ناوخته وه چې کاروانسرای ته ورسېدم او ومې لیدل چې د ګیلان سید زموږ دواړو د اوسیدو لپاره یوه کوټه کرایه کړې ده. ددې ځای سربېرنت تر دې سطحې رسېږي چې فارسیان ورته ځانګړې اصطلاح کاروي «ضربِ زمستان» یعني د ژمي ډېر شدید ساړهٔ. زموږ شاوخوا ته درنده واوره ورېدله او شدید باد ددې لامل کېدهٔ چې هر ژوندی موجود د سړو له لاسه تښتېنه وکړي؛ ددغسې سختو شرایطو د لږ کولو لپاره د ښښاک تاودهٔ شیان هم پریمانه نـهٔ ول.

د خراسان د نورو سیمو په پرتلې دلته اور لګول لږ دود دئ او د سون لرګیو کیفیت هم ډېر ټیټ دئ او اکثریت یې لامدهٔ لرګي دي. زموږ د اوسیدو ځای له دروازې پرته بل هیڅ ځې داسې سورې یا منفذ نـهٔ درلود چې دود ورڅخه ووځي او سید به دا دروازه د سړې هوا د مخنیوی لپاره تل بنده ساتله؛ ما ورڅخه ډېر وغوښتل چې قناعت ورکړم چې د دود د ایستلو لپاره دې دروازه خلاصه کړي خو ما ونه سوای کولی چې قناعت ورکړم. زموږ تر منځ د پام وړ اختلاف همدا او بله استبدادي پریکړه وه چې سید به پریکړه کوله او اغلب وختونه به زموږ تر منځ د لفظي شخړو لامل سوه.

د خپلې ډلې د فعال غړي په توګه زما دنده د سون توکو پیرودل او راوړل او مخکې له دې چې د ورځې د روښنایي څرک ولګېږي د سید لپاره د څراغ روښانول او د تودو اوبو برابرول ول چې سید ورباندې د لمانځه لپاره اودس وکړي؛ سید وحشت درلود چې که دغه پېراو له پامه وغورځوي نو ښایي ورته بدې پایلې به ولري. سید موافقت وکړچې اور به دی روښانه کوي، دا هغه کار وو چې ما د سترګو د شدید درد له کبله نه سوای کولی تر سره کړم ځکه دود زما سترګې په دردولې. زموږ کارونه د خپل منځي اصولو پر بنسټ په منصفانه ډول ویشل سوي ول خو کله چې د کار له پایلو د خوند اخیستلو شیبه راورسېدله د پیغمبر د کورنی دغه سید چې د پسه له پوستکي جوړه لویه چپنه یې پر ځان اچوله زموږ کوچنی بل سوی اور یې ټول احاطه کاوهٔ او د چپنې ژیو یې ټول ځای نیوهٔ او ما ته هیڅ د اور تودوخه نـهٔ راتلله،

---

[1] - تبریزي زائران ښي لاس ته یا لویدیځ لور شاوخوا پینځه میله له شاهرود څخه ووتل او د سیمنا Simna او کاسبین Casbin له لارو خپلو سیمو ته ستانه سـول. لیکوال

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

که غلیظ لوګی نه وو نو زما پام په کوټه کې اور ته نـۀ اوښت. په یاد مې نـۀ رازي چې له دومره سربښت څخه به کړېدلی وم، ما ټول کالي پر ځان اچولي ول خو بیا مې هم ونـۀ سوای کولی له سړو څخه د ریږدیدلو مخه وربانديې ونیسم. زما ډیری قهر به په دې وو چې سید به ټول نغری په خپلې ولکې او کنټرول کې درلود او دا به ددې لامل سو چې زموږ تر منځ ترخه ژبه وکارول سي او دې کار ډیر قهرولم؛ خو هغه به تل ویل چې سپین ږیری او ضعیف دئ؛ هغه د خپل کور ټول هوساینه شا ته پرې ایښې وه او په دې سخت ژمي کې د زیارت لپاره ډیر لیرې مزل وهي او ددۀ ددې شریف عمل او ددۀ د مقدس میراث لپاره زه مقرر سوی وم چې ددۀ غوښتني ورته برابرې کړم او همدې خبرې به لږ د زړه تسل راکاوۀ.

د سید پر وړاندې زما نظر او ورسره کله چې د خبرو اترو په لړ کې مې یو شمیر حقایق موندل نو ما ته داسې څه نه پاتې کېدل چې د هغو د رد کولو لپاره ورسره استدلال وکړم؛ دۀ راته ویل چې اوس له کوره وتلی یې زه تا ته بلنه درکوم چې ګیلان ته راسه او په ګیلان کې درته ضمانت کوم چې د خپلې کورنی له منځه به یوه میرمن درته وکړم او د ژوند ژواک لپاره به دې کافي وسایل او امکانات درته برابر کړم. زموږ د معمولو اختلافاتو پایله زموږ د اړیکو په ټینګیدلو واوښتله. د لارې په اوږدو کې به زما او د سید تر منځ کوچنی لفظي شخړې راپورته سوې؛ سید به تل زما خوا نیوله او که چا پوښتنه کوله نو سید به فوراً ځواب ورکړ چې دی له ما سره دئ. هغو کسانو چې زه او سید د لنډ وخت لپاره پېژندلو ګومان کاوۀ چې زه د سید زوی یم؛ دې خبرې ظاهراً دا باور تأیید کاوۀ ځکه زموږ دواړو د څیرو رنګ روښانه، یو اندازه ونې او خړ بخوني سترګې مو درلودې.

نوربیا

شاهروت Shahroot ته به اغلب وختونه یو مازندراني...

قدرمنو لوستونکو! د ښاعلي رحمت آریا د آرشیف: لینک

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ